

8 จังหวัดเหนือ-อีสานน้ำ วิกฤตแม่น้ำโขงรอบ 50 ปี ร้องนานาชาติทบทวนสร้างเขื่อน

นาพวิกฤตของ “แม่น้ำโขง” ที่เหือดแห้งอยู่ในระดับต่ำสุดในรอบ 50 ปี เมื่อเดือนกรกฎาคม 2562 ถือเป็นปัญหาที่หลายภาคส่วนไม่ได้นั่งนอนใจ เนื่องจากแม่น้ำโขงถือเป็นแม่น้ำสายหลักที่หล่อเลี้ยงประชาชนในหลายประเทศ และ 8 จังหวัดของไทย (เชียงราย เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี) ดังนั้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ สำนักวิชาวิศวกรรมสังคม มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (มฟล.) ได้จัดเสวนาเรื่อง “การจัดการทรัพยากรข้ามพรมแดน : แม่น้ำนานาชาติ” ขึ้น **เชียงรายข้ามระบบนิเวศพัง**

น.ส.เพียรพร ดีเทศน์ จากองค์การแม่น้ำนานาชาติ กล่าวว่า ปัจจุบันมีการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขงถึง 11 แห่ง และกำลังจะก่อสร้างอีก 28 โครงการ เขื่อนที่ใกล้ประเทศไทยที่สุดคือ เขื่อนจิ่งหง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน

ห่างจาก อ.เชียงแสน ประมาณ 340 กิโลเมตร โดยเขื่อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีหลายองค์กรจากหลายประเทศเข้าไปสร้าง เช่น ไชยะบุรี สปป.ลาว ที่ประเทศไทยมีบทบาทก่อสร้างปัจจุบันเขื่อนที่ใกล้ไทยกำลังมีโครงการก่อสร้างอีก 2-3 แห่ง เช่น เขื่อนกาหลันป้าและเม็งซอง ที่อยู่ใต้เขื่อนจิ่งหงลงมา และเขื่อนปากแบงที่อยู่ถัดจาก จ.เชียงราย ลงไปเล็กน้อย ผลกระทบจากการสร้างเขื่อนแม่น้ำโขงนั้นชัดเจนตั้งแต่ปี 2539 เมื่อจีนก่อสร้างเขื่อนมานวาน (Manwan) เสร็จ พบว่า ไม่ได้มีการแจ้งข่าวสารให้ประชาชนได้น้ำทราบ จนผ่านมาร่วม 20 ปี สิ่งที่ปรากฏชัดคือ ระดับน้ำขึ้นและลงไม่เป็นธรรมชาติ ระบบนิเวศถูกทำลาย เห็นได้จากงานวิจัยที่ จ.เชียงราย เมื่อปี 2548 พบว่า พันธุ์ปลาลดลงอย่างมาก จากเดิมชาวบ้านเคยจับปลาที่ปากแม่น้ำอิง อ.เชียงของ

เฉลี่ยวันละ 3-4 กิโลกรัม/คน แต่ปัจจุบันมีปลาเหลือให้จับน้อยมาก นอกจากนี้สาหร่ายไก่อ ซึ่งเป็นสาหร่ายน้ำจืดที่เกิดขึ้นเองในแม่น้ำโขงเหลือน้อยลง ปกติชาวบ้านจะเก็บในเดือน ม.ค.-มี.ค.ของทุกปี สร้างรายได้ให้ครัวเรือนละ 100,000-150,000 บาท จากการขายสาหร่ายไก่อแห้ง 1,000-1,500 บาท/กก. ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนไม่ได้รับการชดเชย มาถึงปี 2553 เมื่อเขื่อนเซียวหวาน (Xiaowan) ของจีนกักเก็บน้ำปรากฏว่า ระดับน้ำก็ไม่เป็นธรรมชาติ และเกิดปรากฏการณ์แห้งแล้งหนักในปี 2556

ปลาในแม่น้ำโขง 70% เป็นปลาอพยพทางไกลตั้งแต่ทะเลสาบของกัมพูชามาถึงสามเหลี่ยมทองคำ เมื่อน้ำแห้งปลาอพยพไป-กลับไม่ได้ก็ตาย ดังนั้น โครงการก่อสร้างต่าง ๆ ในแม่น้ำโขงควรได้รับการทบทวน เพราะองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศที่มี

ประชาชาติ ธุรกิจ

Prachachat Turakij
Circulation: 120,000
Ad Rate: 1,350

Section: การตลาด/เศรษฐกิจภูมิภาค

วันที่: จันทร์ 12 - พุธ 14 สิงหาคม 2562

ปีที่: 42

ฉบับที่: 5174

หน้า: 22(ซ้าย)

Col.Inch: 86.41

Ad Value: 116,653.50

PRValue (x3): 349,960.50

คลิ๊ป: สีสี่

หัวข้อข่าว: 8 จังหวัดเหนือ-อีสานซ้ำ วิกฤตแม่น้ำโขงรอบ 50 ปี ร้องนานาชาติทบทวนสร้างเขื่อน

อยู่ไม่ได้มีบทบาทในการดูแลสิ่งแวดล้อมที่
อย่างเต็มที่

เดิมเข้าใจกันว่าน้ำในแม่น้ำโขงที่ไหล
จากประเทศจีนมีเพียงแค่ 13-18% ของ
ปริมาณน้ำที่ไหลสู่ประเทศไทยทั้งหมด
แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันมีข้อมูลของคณะ
กรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC) ระบุว่า
น้ำจากเขื่อนในประเทศจีนมีปริมาณมาก
ถึง 95% ซึ่งน่าหวาดหวั่นมาก และพบว่า
ปัจจุบันโครงการสร้างเขื่อนเก่า ๆ ที่เคย
ถูกตีตกไป เพราะมีข้อขัดข้องต่าง ๆ
กำลังถูกนำมาปิดฝุ่นเพื่อสร้างใหม่ถัด
จากเขื่อนไซยะบุรีใน สปป.ลาว ที่สร้าง
เสร็จเมื่อต้นปี 2562 โดยมีเอกชนไทย
ก่อสร้างและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง
ประเทศไทย (กฟผ.) ของไทยทำสัญญา
ซื้อกระแสไฟฟ้าเป็นเวลานาน 29 ปี

จีนนานาชาติทบทวนสร้างเขื่อน

ดร.ศศิพัชร์ เมฆรา จากสำนักวิชา
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย กล่าวว่า ปัจจุบัน MRC มี
บทบาทสำคัญ แต่มีกรรมการมาจาก
รัฐบาล 4 ประเทศเท่านั้น คือ ไทย สปป.
ลาว กัมพูชา และเวียดนาม แต่จีนไม่
ได้เป็นกรรมการ ลักษณะของ MRC
จึงเหมือนเสือกระดาษ

ดร.อภิสม อินทรลาวัณย์ จากสำนัก
วิชาการจัดการ มพล.กล่าวว่า ปัจจุบัน
ได้นำรายงานข้อมูลทางวิชาการจากภาค
เอกชนของจีนมาวิเคราะห์ พบว่า เขื่อน
ทำให้เกิดการเก็บตะกอนดินไว้ถึง 50%
ซึ่งตะกอนดินถือเป็นแร่ธาตุสำคัญ จึง
ทำให้การเกษตรทำน้ำได้ผลกระทบบน
ด้วย นอกจากนี้ เขื่อนทำให้ระดับน้ำใน
ฤดูกาลต่าง ๆ มีความแตกต่างกันน้อยลง
จึงเป็นโจทย์ให้ต้องวิเคราะห์ถึงผลดี
และผลเสียของเขื่อน

“ที่ผ่านมา ผลการศึกษาการ
ก่อสร้างเขื่อนในแม่น้ำโขงมักระบุว่า
มีผลกระทบน้อย เพราะเพิ่งมีการเก็บ
ข้อมูลต่าง ๆ เป็นครั้งแรก คำถามคือ
การสร้างเขื่อนนั้นดีจริงหรือไม่ เมื่อ
ได้กระแสไฟฟ้าหรืออื่น ๆ แล้วต้อง
สูญเสียระบบนิเวศไป โดยเฉพาะ
ทำให้ภาคการเกษตรเปลี่ยนไป เช่น
ทะเลสาบกำพูชาที่เป็นป่าชุ่มน้ำที่มี
พันธุ์ปลามาก และติดอันดับ 2-3 ใน
โลกจากการเป็นแม่น้ำที่มีความหลากหลาย
ทางชีวภาพรองจากป่าเมซอน
ที่มีพันธุ์ปลากว่า 1,000 ชนิดกำลัง
เป็นเรื่องที่น่าจับตามอง

ขณะที่ประเทศต้นแบบอย่าง
สหรัฐอเมริกาที่เป็นต้นตำรับในการ
สร้างเขื่อนเองกลับมีกระแสการรื้อ
เขื่อนทิ้ง แล้วหันมาให้ความสำคัญ
กับวิถีชีวิตประชาชนให้มีทางเลือกใน
การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
เช่น หากมีการใช้แผงโซลาร์เซลล์ใน
การผลิตกระแสไฟฟ้าใช้เองสามารถ
นำรายจ่ายไปหักลบภาษีได้ เป็นต้น”

เร่งบริหารน้ำฝนก่อนไหลลงโขง

ด้าน นายแพทย์เอกภพ เพียรพิเศษ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)
เชียงราย เขต 1 พรรคอนาคตใหม่
กล่าวว่า แม่น้ำโขงมีปริมาณน้ำ 700,000
ล้าน ลบ.ม.ต่อปี และไทยมีปริมาณน้ำ
ฝนประมาณ 1 ล้าน ลบ.ม.ต่อปี ที่ใช้
เพื่อการเกษตร แต่กว่า 30% ของ
ปริมาณดังกล่าวถูกปล่อยให้ไหลลงสู่
ทะเล โดยมีพื้นที่นอกเขตชลประทาน
มากถึง 80% ของพื้นที่ทางการเกษตร
ทั้งหมด หรือแม้แต่ 20% ในเขต
ชลประทานยังพบปัญหาภัยแล้ง กรณี
จ.เชียงราย ปล่อยน้ำไหลลงสู่แม่น้ำ

โขงถึง 18% จึงขอให้มีการให้
ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำ
ด้วยการสร้างฝายชะลอน้ำแล้วมีพ่อแม่
ก่อนกระจายไปยังพื้นที่ทางการเกษตร
ต่อไป จากนั้นจึงดูเรื่องความต้องการ
ใช้น้ำและการระบายน้ำออกไปไม่ให้
เสียเปล่า โดยดูตัวอย่างประเทศ
อิสราเอลที่มีน้ำน้อยกว่าไทยมาก
แต่บริหารจัดการได้ดี ส่วนกรณีเรื่อง
ที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศนั้น ยังไม่
เห็นองค์กรที่จะทำให้ประเทศต่าง ๆ
มีส่วนร่วมกันอย่างแท้จริง จึงเป็นเรื่อง
ท้าทายรัฐบาลไทยเป็นอย่างมาก